

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

רע"א 8872/23

לפני: כבוד השופט ע' גרוסקופף

המבקש: בנק הפועלים בע"מ

נגד

המשיבים: 1. יובל לפינר
2. שרית תמר

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז בלוד מיום 23.4.2023 בת"צ 14856-05-18 שניתנה על ידי כבוד השופטת איריס רבינוביץ ברון

בשם המבקש: עו"ד יואב הירש; עו"ד גלית פליישר

החלטה

לפניי בקשת רשות ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז בלוד (כב' השופטת איריס רבינוביץ ברון) בת"צ 14856-05-18 מיום 23.4.2023, במסגרתה אושרה באופן חלקי בקשת המשיבים לנהל תובענה ייצוגית נגד המבקש, בנק הפועלים בע"מ (להלן: בנק הפועלים או הבנק), וכן נגד בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: בנק לאומי).

רקע והשתלשלות העניינים

1. ביום 7.5.2018 הגישו המשיבים, מר יובל לפינר וגב' שרית תמר (להלן: התובעים המייצגים), בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד בנק הפועלים ונגד בנק לאומי (להלן, יחדיו: הבנקים) לפי פרט 3 בתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006: "תביעה נגד תאגיד בנקאי, בקשר לענין שבינו לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו" (להלן: בקשת האישור). במוקד בקשת האישור מצויה העמלה אותה גובים הבנקים בגין הפקדת שיק דחוי (שיק שמועד פירעונו מאוחר ממועד נתינתו. ראו סעיף 73(ב) לפקודת השטרות [נוסח חדש]). פעולה זו נעשית באחת משלוש דרכים: הפקדה בדלפק מול נציג באחד מסניפי הבנקים; הפקדה באמצעות שידור פרטי השיק לבנק דרך מכשיר ייעודי, הנמסר לעסקים המפקידים מאות שיקים דחויים בחודש; והפקדה באמצעות מכונות ATM לשירות עצמי המופעלות על ידי הבנקים (להלן: המכונות)

המצויות בסניפי הבנקים (להלן: הפקדה בדלפק, הפקדה בשידור ו-הפקדה במכונה, בהתאמה. יצוין כי התובעים המייצגים התייחסו גם להפקדה באמצעות יישומון (אפליקציה), אך הבנקים מסרו כי, בתקופה הרלוונטית, לא הייתה קיימת אפשרות להפקיד שיקים דחויים בדרך זו, והתובעים המייצגים זנחו את טענותיהם בהקשר זה בסיכומיהם). בתמצית – טענת התובעים המייצגים היא כי העמלה אותה גבו הבנקים בגין הפקדה במכונה הייתה גבוהה מהמותר לפי הדין.

2. בטרם נפרט את טענת התובעים המייצגים, נבאר תחילה כי בהתאם לסעיף 9 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 (להלן: חוק הבנקאות), נאסר על תאגיד בנקאי לגבות מלקוחותיו עמלה אלא בעד שירות הכלול בתעריפון המלא ובהתאם להוראותיו (להלן: התעריפון המלא). התעריפון המלא קבוע בתוספת הראשונה לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008 (להלן: כללי הבנקאות) והוא מונה רשימה של שירותים בגינם רשאי תאגיד בנקאי לגבות עמלות מלקוחותיו שהם יחידים או עסקים קטנים, ואת אופן החישוב של עמלות אלה. התעריפון המלא הוא למעשה טבלה הכוללת ארבע עמודות – "שירות", "מחיר", "מועד הגביה" ו"הערות", כאשר בעמודה "מחיר" שבתעריפון המלא לא מצוין גובה העמלות הנגבות בעבור כל אחד מהשירותים המוגדרים, אלא, כל בנק קובע את גובה העמלות שהוא מחייב בהם את לקוחותיו באופן עצמאי (מלבד חריגים הקבועים בדין. ראו סעיפים 9א-9יד לחוק הבנקאות). עוד יצוין כי כל בנק מפרסם מסמך הכולל את גובה העמלות הנדרשות על ידו בטבלה הכוללת את הפרטים המופיעים בתעריפון המלא, בתוספת שיעורי העמלות שקבע ללקוחותיו שהם יחידים או עסקים קטנים. מסמך זה יכונה להלן: תעריפון הבנק (להרחבה ראו: רע"א 9617/16 בנק דיסקונט לישראל בע"מ נ' לפינר, פסקה 5 (28.10.2018) (להלן: עניין בנק דיסקונט); רע"א 6810/21 בנק לאומי לישראל בע"מ נ' ברנובייט בע"מ, פסקה 2 ((20.10.2022).

3. עניינו של הליך זה בשירות "טיפול בשיק דחוי", בו עוסק פרט 1(ב) (3) בתעריפון המלא, אשר זהו נוסחו:

שירות	מחיר	מועד הגביה	הערות
(3) טיפול בשיק דחוי שירות זה כולל – (1) הפקדת שיק דחוי (2) שינוי מועד להצגת שיק דחוי (3) החזרת שיק דחוי למפקיד טרם פירעונו	בדלפק - __ ש"ח בשידור - __ ש"ח		החזרת שיקים דחויים למפקיד אגב סגירת חשבונו בבנק לא תעלה על 5 ש"ח ^[5]

הבנקים קבעו, בתעריפוני הבנק שלהם, עמלה של 12 ש"ח על הפקדה בדלפק ועמלות נמוכות יותר על הפקדה בשידור (5.10 ש"ח בתעריפון בנק הפועלים ו-6 ש"ח בתעריפון בנק לאומי. להלן: התעריפים הקודמים). ביום 9.8.2017 פורסמו כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון), התשע"ז-2017 (להלן: התיקון לכללי הבנקאות או התיקון). התיקון עוסק, בין השאר, בגביית עמלות בעד שירות הניתן "בערוץ ישיר", המוגדר בתור פעולות הנעשות "בלא ממשק ישיר עם פקיד" (סעיף 1 לכללי הבנקאות). במסגרת התיקון התווסף לכללי הבנקאות סעיף 2(ג) הקובע כי "עמלה שרשאי תאגיד בנקאי לגבות בעד שירות הכלול בתעריפון המלא, הניתן בערוץ ישיר, תהיה נמוכה מסכום או משיעור העמלה שהתאגיד הבנקאי קבע לאותו שירות הניתן באמצעות פקיד, למעט אם השירות באמצעות פקיד ניתן בלא עלות". כן נקבע כי לתעריפון הבנק יצורף נספח "הטבות לפעילות בערוצים ישירים ללקוח" (המוגדר כנספח ה' לתעריפון הבנק. להלן: נספח הטבות), בו יכללו סוג השירות הניתן על ידי הבנק, המחיר הנגבה בעד השירות לפי סוגי הערוצים הישירים הקיימים בתאגיד הבנקאי והמחיר הנגבה בעבור שירות הניתן באמצעות פקיד (כך, למעשה, במקום לכלול את השירות בערוץ הישיר תחת עמודת "המחיר" בתעריפון המלא, נכלל הוא בנספח נפרד – הוא נספח הטבות). בעקבות התיקון, אשר ביחס לשינויים המצוינים נכנס לתוקף ביום 1.11.2017, פרסמו הבנקים נספחי הטבות, ובהם נקבעה עמלה בגין טיפול בשיק דחוי בערוץ הישיר (קרי, הפקדה במכונה) הנמוכה מהעמלה החלה על טיפול בשיק דחוי באמצעות פקיד (קרי, הפקדה בדלפק), אך גבוהה מהעמלה החלה על טיפול בשיק דחוי באמצעות מכשיר ייעודי הניתן לעסקים (קרי, הפקדה בשידור). העמלה המופחתת עבור הפקדה במכונה הועמדה על סך 10 ש"ח בתעריפון בנק הפועלים ו-9.60 ש"ח בתעריפון בנק לאומי. התקופה שקדמה לתיקון כללי הבנקאות, דהיינו קודם ליום 1.11.2017, תכונה להלן: התקופה הראשונה, והתקופה שלאחר התיקון, דהיינו לאחר יום 1.11.2017, תכונה: התקופה השנייה.

4. בבקשת האישור טענו התובעים המייצגים כי בהינתן שהתעריפון המלא מתיר גביית עמלות רק בגין טיפול בשיק דחוי "בדלפק" או "בשידור", וכשים לב למאפייניהן של כל אחת משיטות ההפקדה, אין הבנקים רשאים לגבות עמלה בעבור הפקדה במכונה לפי תעריף של הפקדה בדלפק, כפי שעשו, אלא לכל היותר לפי תעריף של הפקדה בשידור. התובעים המייצגים סברו כי גם לאחר התיקון לכללי הבנקאות, התעריפים שנגבו מנוגדים לדין, וכי גם על פעולה זו עדיין חל התעריף להפקדה בשידור, אשר לא השתנה במהלך התקופה השנייה. התובעים המייצגים הוסיפו כי אם ייקבע שאין לגבות בגין הפקדה במכונה את התעריף הקבוע עבור הפקדה בשידור, אזי ניתן יהיה לגבות עמלה בגין הפקדה במכונה רק לפי פרט אחר בתעריפון המלא – פרט 1(א)(3)(9), שעניינו

“פעולה בערוץ ישיר – הפקדת שיק” (להלן: עמלת פעולה בערוץ ישיר). בנוסף, התובעים המייצגים השיגו על תעריפון בנק הפועלים, בו ערך הבנק שינוי בהגדרת השירות באמצעות הוספת התייחסות מפורשת להפקדה במכונה ותחת הכותרת “טיפול בשיק דחוי בדלפק” נכתב “הפקדת שיק דחוי בדלפק/מכונה” (ההדגשה אינה במקור).

5. ביום 16.10.2018 הוגשה תשובת בנק הפועלים לבקשת האישור. בנק הפועלים השיג על פרשנות התובעים המייצגים לתעריפון המלא, וטען כי בהיעדר מחלוקת על כך שהבנק היה רשאי לגבות עמלה כלשהי בגין טיפול בשיק דחוי המופקד במכונה, אין מקום להתערב בגובה העמלה שקבע הבנק. בנק הפועלים עמד על ההבדלים המהותיים הקיימים בין הפקדה בשידור, שנעשית באמצעות מכשיר ותוכנה ייעודיים, ובין הפקדה במכונה, שאינה מערבת אמצעים אלו. עוד הוסבר כי העמלה בגין הפקדה בשידור נקבעה כאמצעי לעודד שימוש בשירות זה, ושהיא מהווה הנחת כמות לעסקים המפקידים שיקים דחויים רבים מדי חודש. עוד טען בנק הפועלים כי החל מסוף שנת 2008 שיעור העמלה בגין הפקדה במכונה כתוב במפורש בתעריפון הבנק, וכי לא נפל כל פגם בהוספת ההתייחסות בתעריפון הבנק להפקדה במכונה. בעניין אחרון זה נטען כי שינוי תעריפון הבנק נעשה מתוך סברה כי מדובר בפעולה חוקית, ומכל מקום אף אם סברה זו הייתה שגויה, עסקינן בעניין שבין הבנק למאסדר בלבד. לבסוף העלה בנק הפועלים טענות שונות ביחס לעילות הפרטניות להן טענו התובעים המייצגים. בפרט, דחה בנק הפועלים את טענת התובעים המייצגים כי סעיף 15 לחוק הבנקאות מבסס עילה נזיקית בעניינם. בנק הפועלים טען כי סעיף זה, לפיו “דין נזק שנגרם לאדם על ידי עבירה על הוראות חוק זה [...] כדין נזק שמותר לתבוע עליו פיצויים על פי פקודת הנזיקין [נוסח חדש]” (ההדגשה אינה במקור) חל רק על הפרות פליליות של חוק הבנקאות.

6. ביום 21.10.2018 הגיש בנק לאומי את תשובתו לבקשת רשות הערעור (וזאת באמצעות אותם באי-הכוח המייצגים את בנק הפועלים). בנק לאומי הצטרף לטענות בנק הפועלים וחידד כי הפקדה במכונה התאפשרה ללקוחותיו לפרק זמן קצר יותר מאשר בבנק הפועלים ואף זאת, בתחילה, במסגרת תוכנית “פיילוט” מוגבלת בלבד.

7. ביום 18.10.2021 הורה בית משפט קמא על קבלת עמדת המאסדר, בנק ישראל – הפיקוח על הבנקים (להלן: הפיקוח על הבנקים), ביחס לבקשת האישור. ביום 1.12.2021 נמסרה עמדה זו באמצעות פרקליטות המדינה (להלן: עמדת המאסדר). ביחס לתקופה הראשונה סבר הפיקוח על הבנקים כי לא ניתן היה לגבות עמלה עבור שירות “בדלפק” מקום בו השירות ניתן בפועל באמצעות מכשיר אוטומטי. לפי עמדת המאסדר,

ניתן היה לגבות בגין הפקדה במכונה את העמלה הקבועה עבור הפקדה בשידור, כיוון ששירות זה הוגדר באופן רחב בכללי הבנקאות, וניתן לכלול בו את מתן השירות באמצעים טכנולוגיים שונים, ובהם המכונות. עם זאת, הפיקוח על הבנקים הוסיף כי נוכח התנגדות הבנקים לפרשנות זו, "ייתכן כי גם אפשרות זו אינה מתאימה" (סעיף 10 לעמדת המאסדר). כן צוין, בכל הנוגע לאפשרות לגבות עמלת פעולה בערוץ הישיר, כי זו נגבית בעבור הפקדת שיק לפירעון ולא בעד הפקדת שיק דחוי. הפיקוח על הבנקים התייחס גם לשינוי בתעריפון בנק הפועלים, במסגרתו הוספה התייחסות מפורשת להפקדה במכונה, והדגיש כי הוא רואה שינוי זה, שנעשה ללא אישורו, בחומרה. מנגד, לפי עמדת המאסדר לא נפל פגם בהתנהלות הבנקים בתקופה השנייה, שכן הבנקים היו מוסמכים לקבוע תעריפים שונים להפקדת שיק דחוי בערוץ הישיר והפקדה בשידור, ככל שתעריפים אלו פורסמו כראוי.

החלטת בית משפט קמא

8. ביום 23.4.2023 קיבל בית משפט קמא את בקשת האישור באופן חלקי (להלן: החלטת האישור). נקבע כי ישנה אפשרות סבירה שטענות התובעים המייצגים ביחס לתקופה הראשונה יוכרעו לטובתם, אך מנגד, נפסק כי לא קיימת אפשרות כזו ביחס לתקופה השנייה.

9. ביחס לתקופה הראשונה סבר בית המשפט קמא כי יש ממש בעמדת התובעים המייצגים, לפיה לא ניתן היה לגבות עמלה בגין הפקדה במכונה משום שאינה מעוגנת בתעריפון המלא. חרף העובדה שעמדה זו הועלתה רק בסיכומים מטעם בנק הפועלים, בחן בית משפט קמא את הטענה כי, מבחינת אופייה של הפעולה, הפקדה במכונה דומה יותר להפקדה בדלפק מאשר להפקדה בשידור. בעמדת המאסדר נדחתה פרשנות זו ואף בית משפט קמא סבר כי היא מעוררת קושי. מכל מקום, נקבע כי בשלב זה של ההליך הייצוגי, די במסקנה כי קיים קושי בגביית עמלה זהה בגין הפקדה במכונה והפקדה בדלפק, ואין צורך להכריע מה גובה העמלה אותו היו זכאים הבנקים לגבות בגין הפקדה במכונה, או מהו היקף הסכום שיש לחייב אותם בהשבתו. זאת, שכן שאלות אלו נוגעות, בעיקרן, לסעד. עוד נמצא כי קיים קושי גם בטענת בנק הפועלים לפיה אין פסול בשינוי תעריפון הבנק, וכי שינוי זה התבסס על פרשנות סבירה של הדין. כן נדחתה הטענה כי אין מדובר בעניין הרלוונטי למערכת היחסים שבין הבנק לבין לקוחותיו.

10. לעומת זאת, בית המשפט קמא דחה את טענות התובעים המייצגים ביחס לתקופה השנייה, תוך שהודגש כי יש להקנות משקל לעמדת המאסדר בנושא. מעת שהעמלה צוינה בנספח ההטבות בהתאם לכללי הבנקאות, נקבע, כי הבנקים היו רשאים לגבותה. בשם לב לכך, נדרש בית המשפט לתנאי שעניינו קיומה של עילת תביעה אישית, שכן עילת התביעה הנטענת של התובעים המייצגים מבוססת על אירועים שהתרחשו בשנת 2019, במהלך התקופה השנייה. צוין כי מהפסיקה עולה כי כאשר התנאי היחיד שאינו מתקיים לאישור תובענה כייצוגית הוא היעדר עילה אישית, ניתן לקבל את הבקשה ולהורות על החלפת התובעים המייצגים. בית משפט קמא מצא כי כך יש לעשות בהליך דנן.

11. ביום 11.5.2023 הגישו הבנקים בקשה לתיקון שתי טעויות סופר בהגדרת הקבוצה המיוצגת בהחלטת האישור (להלן: הבקשה לתיקון טעות). ביום 11.6.2023, נוכח הסכמת התובעים המייצגים, קיבל בית משפט קמא את הבקשה לתיקון טעות סופר ביחס לאחת הטעויות, הנוגעת למועד ממנו יש לגזור את תקופת ההתיישנות, אך דחה את הבקשה לתיקון טעות נוספת, הנוגעת להגדרת עמלת הבסיס, שמעבר לה הבנקים לא היו רשאים לגבות סכום נוסף בעבור הפקדה במכונה. בית המשפט ציין כי אין בהגדרת הקבוצה המיוצגת כדי להכריע בשאלת הסעד שייפסק, ככל שתתקבל התובענה.

12. בהמשך פנו הצדדים, בהמלצת בית המשפט, להליך גישור אך ביום 2.1.2024 הודיעו באי-הכוח המייצגים כי לא עלה בידיהם להגיע להבנות. ביום 10.4.2024, בהתאם להחלטת בית משפט קמא, הוגשה מטעמם בקשה לאישור תובעים מייצגים חדשים.

בקשת רשות הערעור

13. ביום 17.12.2023 הגיש בנק הפועלים את בקשת רשות הערעור דנן, וזאת לאחר שניתנו, בהסכמת התובעים המייצגים, חמש ארכות להגשת הליך ערעורי על החלטת האישור (בש"א 7230/23). יובהר, כי בנק לאומי בחר שלא להגיש בקשת רשות ערעור. לאחר שהתקבלה בקשת הבנק לפטור מהפקדת ערובה (החלטת הרשמת ליאור משאלי שלומאי מיום 31.12.2023), הועבר ההליך לטיפול.

14. עיקר טענות בנק הפועלים נוגעות לגופן של הקביעות בהחלטת האישור. הבנק סבור כי בהחלטה נפלה טעות, היות והיא לא מבחינה בין הוספת שירות חדש, שאינו מופיע בתעריפון המלא, לבין הוספת אמצעי למתן שירות קיים הכלול בתעריפון המלא. לפי הנטען, בעוד שהוספת שירות חדש אסורה, אלא בהסכמת הפיקוח על הבנקים –

הוספת אמצעי שירות חדש אינה מוסדרת, לשיטת הבנק, בחוק הבנקאות. משכך, ובהינתן ש"תימחור עלות האמצעים השונים לביצוע השירות הוא בידי הבנק בלבד" (סעיף 38 לבקשת רשות הערעור), לא נפל כל פגם בהתנהלותו. מכל מקום, נטען כי הוספת אמצעי חדש אינה פוגעת בתכליות כללי הבנקאות, בשים לב לכך שהאפשרות להפקיד שיק דחוי במכונה מיטיבה עם ציבור הלקוחות (וכי הבנק היה החלוץ להעמיד אפשרות זו בפני לקוחותיו). אף אם עמדה זו לא תתקבל לגופה נטען כי פרשנות הבנק היא סבירה ונעשתה בתום לב. לחלופין, ככל שתתקבל הטענה לפיה הבנק לא היה רשאי לקבוע עמלה נפרדת עבור הפקדה במכונה, שב הבנק על טענתו כי העמלה שראוי לגבות היא זו בגין הפקדה בדלפק. זאת, נוכח ההבדלים הניכרים בין הפקדה במכונה ובין הפקדה בשידור, וקיום דמיון רב יותר בין זו הראשונה לבין הפקדה בדלפק. הבנק מסביר כי עיקר הטיפול בשיק דחוי הוא בשלב המשמורת על השיק ולא בשלב ההפקדה עצמה, וכי הן בהפקדה בדלפק והן בהפקדה במכונה שלב המשמורת מבוצע בידי פקיד.

15. בנוסף משיג בנק הפועלים על קביעת בית משפט קמא ביחס לעילות התביעה השונות, ובפרט ביחס לפרשנות סעיף 15 לחוק הבנקאות. לשיטתו, ההתייחסות המפורשת בסעיף זה ל"עבירות" על חוק הבנקאות מעידה כי הוא מגביל עצמו לנזק שנגרם כתוצאה מעבירות פליליות בלבד. פרשנות זו, כך נטען, מתיישבת עם השימוש בביטויים מרחיבים יותר בחקיקה צרכנית אחרת, שם ננקט המונח "מעשה או מחדל" לציון הפרות, שאינן פליליות, של אותם חוקים.

16. לבסוף, מעלה בנק הפועלים טענות שונות נגד ההחלטה בבקשה לתיקון טעות. לשיטתו, היה על בית משפט קמא לקבל את בקשתו לתיקון הגדרת הקבוצה במלואה.

דיון והכרעה

17. לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור הגעתי למסקנה כי דינה להידחות, אף בלי להידרש לתשובה.

18. כידוע, בהתאם להלכה שנקבעה ברע"א 8761/09 סלקום ישראל בע"מ נ' פתאל (6.5.2010) (להלן: עניין סלקום), בקשת רשות ערעור על החלטה המאשרת ניהול תובענה כייצוגית תיבחן בהתאם לשלושה שיקולים: המשמעות הכלכלית שעלולה להיות, מבחינת הנתבע, לניהול התובענה הייצוגית; משקלן של השאלות, המשפטיות והעובדתיות, המתעוררות בבקשת רשות הערעור לעומת משקלן של השאלות שנותר לדון בהן במסגרת הדיון העיקרי; ולבסוף, סיכויי הקבלה של הטענות המועלות בבקשת רשות

הערעור לגופן – שיקול אשר בית המשפט יידרש אליו במקרי קצה בלבד (עוד ראו: רע"א 9171/10 חברת בנק בינלאומי בע"מ נ' MYRNA MANDAP, פסקה 4 (19.9.2012); רע"א 4193/22 מעדני מניה רשתות מסחר 2000 בע"מ נ' גנקין, פסקה 9 (14.8.2022)).

19. לא מצאתי מקום לקבל את טענות הבנק ביחס לשיקול הראשון, שעניינן היקף הפגיעה שתיגרם לבנק כתוצאה מניהול התובענה הייצוגית. לטענת בנק הפועלים, הסכום בו הוא עשוי לחוב ככל שתתקבל התובענה הייצוגית עומד על "כמה מיליוני שקלים" (סעיף 60 לבקשת רשות הערעור). גם אם נניח כי אכן כך, הרי שפשיטא כי סיכון בהיקף כספי של "כמה מיליוני שקלים" (ואף "כמה עשרות מיליוני שקלים") אינו בעל משמעות כלכלית משמעותית מבחינת נתבע כדוגמת בנק הפועלים (ראו: רע"א 969/23 בנק הפועלים בע"מ נ' סמוחה, פסקה 15 (3.7.2023) (להלן: עניין סמוחה)). בנוסף, בכל הנוגע לשיקול השני, הבנק לא הראה ששלב הדיון בתובענה לגופה יחייב הכרעה בשאלות עובדתיות או משפטיות מורכבות, אשר מתן רשות ערעור ביחס להחלטת האישור יביא לייתורן. אדרבא, עיקר השאלות המתעוררות במסגרת בקשת רשות הערעור חופפות לאלו שעתידות להיות נדונות במסגרת בירור התובענה לגופה, ונוכח טיבן מן הראוי להותיר את הדיון בהן בשלב זה. יתרה מכך, החלטת האישור צמצמה את המחלוקות בין הצדדים, בכך שדחתה את בקשת האישור ביחס לתקופה השנייה, ומנעה את הצורך לדון בהשפעתו של התיקון לכללי הבנקאות על עילות התביעה (השוו: רע"א 977/23 ש.ת.ת מפצי הדרום – חברה לשיווק בע"מ נ' טסלר, פסקה 10 (30.5.2023); עניין סמוחה, בפסקה 16). לבסוף, איני סבור כי יש מקום לקבל את בקשת רשות הערעור מכוחו של השיקול השלישי, שכאמור, כשהוא עומד לבדו, יביא למתן רשות ערעור במקרי קצה בלבד, בהם סיכויי הערעור על החלטת האישור גבוהים במיוחד. בחינת הטענות השונות שהעלה הבנק נגד החלטת האישור מעידות כי ענייננו אינו אחד מאותם מקרים חריגים בהם סיכויי הערעור ברורים ומובהקים. רחוק מכך. אפרט, בתמצית, ביחס לעיקרי הטענות של הבנק.

20. חלק מהטענות שהעלה הבנק נוגעות לדרך שבה קבע את גובה העמלה בגין הפקדה במכונה, ובפרט ביחס לחובה לקבל את אישור הפיקוח על הבנקים לצורך כך. בעניין זה טוען הבנק כי בית המשפט קמא שגה משלא הבחין בין הוספת שירות חדש לתעריפון המלא, הדורש אישור רגולטורי, לבין הוספת אמצעי למתן שירות הקיים בתעריפון המלא, אשר לא מוסדר בכללי הבנקאות. בזהירות המתבקשת אציין כי איני סבור שטענות הבנק בעניין זה עומדות במשוכה הגבוהה שמציב השיקול השלישי. כך, הן לנוכח לשונו של פרט 1(ב)(3) לתעריפון המלא, אשר בשונה מפרטים אחרים

בתעריפון המלא, כולל התייחסות מפורשת לאמצעים למתן השירות ("בדלפק" ו-"בשידור"), והן לנוכח עמדת המאסדר שהובאה בהליך קמא.

21. טענות אחרות של הבנק עוסקות בגובה העמלה שנקבע בפועל בגין הפקדה במכונה. כך, טוען הבנק כי הפקדה במכונה דומה יותר, במהותה, להפקדה בדלפק ולא להפקדה בשידור, וכי, לפיכך, ראוי היה לגבות עמלה זהה בגין שתי הפעולות. טענות אלה עוסקות באופן מובהק בגובה הסעד שייפסק במסגרת התובענה הייצוגית – ולא בעצם הצורך לאשרה ובקיומן הלכאורי של יסודות עילות התביעה, ועל כן ברי כי אין מקום לדון בטענות אלה בשלב זה (ראו: רע"א 901/24 אל על נתיבי אוויר לישראל בע"מ נ' רובין, פסקה 16 (10.4.2024) (להלן: עניין אל על); רע"א 2411/24 צ'מפיון מוטורס בע"מ נ' דג'ונס, פסקה 11 (10.4.2024)). דברים דומים אמורים גם ביחס לטענות הבנק נגד ההחלטה בבקשה לתיקון טעות. אכן, קיים שוני בין "עמלת פעולה בערוץ ישיר" (שהיא העמלה שבנק רשאי לגבות בעד רשימה סגורה של פעולות בסיסיות המפורטות בתעריפון המלא אשר מבוצעות בערוץ ישיר, ללא מעורבות פקיד, ובהן "זיכוי חשבון באמצעות מסלקה", "חיוב בכרטיס אשראי", ו-"הפקדת מזומן") לבין "עמלה בעד פעולה בערוץ ישיר" (המפורטת בנספח ההטבות ומהווה תעריף מוזל בהשוואה לעמלה קיימת מבין העמלות השונות המנויות בתעריפון המלא). אף נשאלת השאלה מה היחס ביניהן לבין שתי האפשרויות שהיו מנויות בתעריפון בתקופה הראשונה ("הפקדה בדלפק" ו-"הפקדה בשידור"). ברם, כפי שהובהר בהחלטה בבקשה לתיקון טעות, "מדובר אך בהגדרת הקבוצה ואין בעצם ההגדרה האמורה כדי להכריע לעניין הסעד שייפסק בתובענה, ככל שתתקבל בסופו של יום". זאת, שכן במסגרת בירור ההליך לגופו, ממילא בית המשפט קמא יידרש לקיים דיון בסוגיה זו, ולבנק תינתן האפשרות להעלות את מלוא טענותיו בעניין זה (וראו: רע"א 3515/22 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' בובר, פסקה 34 (7.1.2024); עניין אל על, בפסקה 20). זאת ועוד, דומה כי השאלה בה מדובר רלוונטית בעיקר לעניין גובה הסעד שיינתן לחברי הקבוצה, ואין לבנק הפועלים טענה נגד הגדרת הסעד הנתבע בסעיף 68(ד) להחלטת האישור.

22. באשר לטענת הבנק לפיה סעיף 15 לחוק הבנקאות מקים עילה נזיקית רק בגין עבירות פליליות על חוק זה, וזאת לאור לשון "נזק שנגרם על ידי עבירה" שננקטה בו (וראו גם סעיפים 10 ו-15(3) לחוק הבנקאות העשויים לתמוך בתזה זו) – הרי שאין כל הצדקה לדון בה לגופה בשלב הנוכחי. כך, בהינתן שגם אם תתקבל, עדיין יהיה צורך לברר את זכאותם של חברי הקבוצה לסעד בגינו אושר ניהול התובענה כייצוגית, וזאת

מכוח עילות התובענה האחרות שאושרו, ובהן הפרת חוזה, הפרת החובה לנהוג בתום לב בקיום חוזה ועשיית עושר ולא במשפט.

23. סוף דבר: בקשת רשות הערעור נדחית. בנק הפועלים יישא בהוצאות התובעים המייצגים בסכום כולל של 5,000 ש"ח. בקביעת סכום זה הבאתי בחשבון את העובדה שלא נתבקשה תשובה.

ניתנה היום, כ"ה באייר התשפ"ד (2.6.2024).

שׁוֹפֵט